

torej v največji meri pri učiteljih in v posameznih sestavinah sistema, ki ga je bilo treba pogosto reformirati. S samim prolongiranjem obstoja šolskega sistema, ki je po zamenjavi političnega okvira pač deloval naprej, pa se je ohranila prav ta vloga učiteljev kot »krivcev«, čeprav ni več ene, edine, enotne ideologije (pedagogike) z njenimi jamstvi glede smotrov in metod. Učitelj je tako postajal žrtev »pluralizma« v najslabšem pomenu besede, saj se je nastali ideološki vakuum kaj hitro začel polniti z vrsto partikularističnih ideologij, ki se med seboj tudi močno razlikujejo glede »idealov in zahtev«, a jim je nemara skupno prav to, da nalagajo učitelju gromozansko breme, pripisujoč mu vse mogoče »lastnosti« in odgovornosti.

Diderotov paradoks in učiteljeva igra

Učitelj je tako nenadoma moral sam vedeti, kako naj dela, čeprav ni bilo več nobene jasne avtorizacije za metode, ki jih je imel na razpolago. Učitelju so še naprej pripisovali zmožnost posredovanja resnice, čeprav resnica nikjer več ni bila enoznačno definirana. Trdili so, da učitelj mora vzgajati, čeprav je bila zmešnjava vrednot, ki naj bi jih privzgaljal, popolna in, kar je nemara najhuje, učitelj naj bi bil svoboden in naj bi za svobodo »oblikoval« tudi svoje učence. Med vsemi partikularističnimi ideologijami (čeprav so v večini primerov po svoji intenci »celostne«), ki so skušale napolniti ideološki vakuum, je bil viden nek skupni presek, lacanovska točka prešitja: učitelj je bil postavljen pred zahtevo, naj bo avtentičen, pri tem pa se je ta zahteva izrekala v najrazličnejših figurah. Učitelj je namreč moral »biti« nekaj določenega, za razliko od drugih »normalnih ljudi«, ki so lahko bili marsikaj in jim torej ni bilo treba »biti« nekaj povsem določenega. Različne nove šolske ideologije, ki izhajajo zdaj iz religiozne podlage, zdaj iz poobčenih antropologij, zdaj iz različnih »etik«, so se strnile v nekakšen konstrukt »človeka« in je torej iz njih logično sledila eksistencialna določitev učitelja, ki mora biti sam tisti »človek«, ki je transponiran v pedagoškem idealu omenjenih ideologij. Tako je namesto nekdanje ene, enotne ideologije nastopil »avtenticistični« ideal učitelja, ki je v svojem učinku reducirjal pomen same šolske situacije v šolski bodisi državni bodisi javni instituciji. Izkazalo se namreč, da šola ni nikakršen prostor svobode, saj gre za institucijo, ki je po naravi stvari zasnovana na prisili, šola je pač socializacijski mehanizem s kompleksnimi zgodovinskimi razlogi svojega obstoja in navsezadnje šola ne more biti mesto za razodevanje resnice (npr. tako kot cerkev, gledališče ali parlament itn.), ampak je nujno, četudi to prikriva, prostor interpretacije resnice, ki je v slabšem primeru unarna, v boljšem pa pluralno relativizirana.